

Mythologia, Francfort, 1581 - VI, 18 : De Tantalo

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Francfort, 1581 - X \[75\] : De Tantalo](#)

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre VI

Ce document est une version augmentée de :

[Mythologia, Venise, 1567 - VI, 18 : De Tantalo](#)

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre VI

[Mythologie, Paris, 1627 - VI, 19 : De Tantale](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre VI

[Mythologie, Lyon, 1612 - VI, 18 : De Tantale](#) est une traduction de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution – Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Francfort, 1581 - VI, 18 : De Tantalo, 1581

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 24/12/2025 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/5993>

Présentation du document

PublicationFrancfort, André Wechel, 1581

ExemplaireRegensburg (Allemagne), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307

Formatin-8

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Paginationp. 632-638

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Tantale](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 25/11/2024

existat: sed arbitrari multa stultè fieri ab imprudente multitudine, aut ab inconsideratis iudicibus, cum maxima sit vbiq̃ue insipientium copia. sin alicuius sceleris sibi conscius extiterit, qui passus est repulsam, tum debet vniuersæ vitæ suæ rationem examinare, & quod in se parum rectum cognouerit, corrigere, se ad probitatem quam maximè accommodare, seque dignum præbere, qui cæteris hominibus imperet: quippe cum nullum imperium sit vel felix vel diuturnum, vbi impuri, viris bonis, stulti, sapientibus; imperiti, peritissimis in rebus administrandis dominantur. Alij crediderunt Sisyphi saxum studium esse mortaliū, atque collem illum siue montem esse vniuersum huiusce vitæ cursum: verticem ad quem Sisyphus nitebatur saxum aduoluere, esse tranquillitatem & animi quietem: inferos esse homines, Sisyphum animam, nam cum anima iuxta sententiā Pythagoricorum è cœlo diuinitus in hæc corpora missa fuerit, quæ omnium diuinorum arcanorum fuit conscia nititur omnibus viribus ad felicitatem, vitæque tranquillitatem peruenire, quam alij in cumulandis opibus, alij in honoribus & magistratibus, alij in gloria & celebritate rerum gestarum esse arbitrantur, alij in scientiarum cognitione, alij in eximia corporis forma, aut sanitate, aut nobilitate, aut in rebus huiusmodi: qui cum re optata potiti sunt, rursus in imum relabuntur, & qui antè in diuitiis comparandis erat anxius, nunc est in acquirendis honoribus, nunc in recuperanda valetudine sollicitus, atque ita semper in aliquam relabitur perturbationem, neque ad summam tranquillitatem potest vnquam peruenire. Sisyphus igitur à Ioue ad inferos detrusus non inuisè dictus fuit saxum frustra ad montis verticem aduoluere, cum quod ad summum peruenisse videbatur, tum rursus deuoluebatur in planitiem. Alij rem ad historiam traducunt, dicentes Sisyphum fuisse Teueri scribam, qui ante Homerum Troiana bella scripserit, à quo ceperit Homerus Iliada, qui cum arcana patefecisset quædam Troianis, graue supplicium subiuit.

De Tantalō. CAP. XVIII.

TANTALVS etiam, quem apud inferos torqueri modò timore impendentis saxi, modò rerum victui necessariorum penuria dixerunt, impurus, & acceptorum beneficiorum
immemor

immemor fuit. Hunc Eusebius Iouis & nymphæ Plotæ filium narravit in secundo Evangelicæ præparationis, cum tamen Iohannes Diaconus & Didymus Iouis & Plutus Nymphæ filium fuisse arbitrentur: quem Zetzes hist. 10. chil. 5. Pluto quidē matris genitum, at patre Imolo Lydiæ rege scribit. Lucianus in dialogo de Dipfadibus, Æthonis filium illum fuisse censuit, ut testantur hæc carmina:

τοῖα παθόντ' οἶμαι καὶ τάνταλον Αἰθονος υἱόν
μυθεύματι κοιμῆσαι δι' ἀλλήλων ὀδυνῶν.

*Talis a ferre puto quoq; Tantalon Æthone natum,
Qui nullo potuit fonte lenare sitim.*

Fuerunt qui dixerint Deos aliquando in hospitium ab hoc fuisse acceptos, qui cum lautum conuiuium illis parasset, Pelopem filium cæsum inter cæteras epulas apposuit, ut alij arbitrantur, quod illum immolarat ad epularum magnificentiam, cum omnium rerum vel carissimum filium illis obtulisset. id cum Dij cæteri cognouissent, ab ijs epulis abstinuerunt, præter unam Cererem, quæ ob cæptæ filii dolorem penè desipiens in cōsulto humerum edidit, tum dij reliqui eius filij miserti, cum rursus iecerunt in lebetem, ac recoctum vitæ restituerunt, ut scripsit Pindarus in Olympicis in Hierone Syracusio his verbis:

ἰκέειν νιν καθαρεῖ λίβητος ἱεῖλα
κλωθὼ ἰλίφαττι παίδι μοι,
ὦ μὲν κακὰ δμῖνον.

*Cum ipsum è puro lebe te exemit
Clotho elephantino splendidum
Humero decoratum.*

Nam & Lycophron hic pubescentem appellavit Pelopem, quia iunior restitutus à dijs fuit, quam erat prius, ut patet ex his:

ἐν δὲ δῖς ἡρώεσσι καὶ θάρωι πέθειν
φυγόντα Ναιμίδοντος ἀρπακτῆριον.

*Accessit huic pubes decor abis grauem
Cupidinem vitavit is Neptuniam.*

Cum verò illi deesset humerus, quem comederat Ceres, Dei oburneum fecisse dicuntur: qui humerus omnium postea Pelopidarum signum fuit, ut Sparti pilum, sicut testatur Isacius. Verum quia Deorum epulas per humanam cædem Tantalus

in idas fingitur qui
Ceres per hunc
humero suum corpus
fecit, ut se
cens. v. d. p. r. m.
3 hunc.

contaminasset, violassetque ius hospitij, cum expetientorum Deorum causa filium mactasset, ut alij maluerunt, perpetuo epularum desiderio ad inferos detrusus addictus est, qui tamen praesentes laurissimo regioq; apparatu semper habet epulas, neq; vilo pacto illas potest attingere, quamuis insatiabili fame excrucietur. Huic impedimento quidam putarunt esse Furias, quominus illas attingeret, ut ait Virg. lib. 6.

lucent genalibus albis

Aurea fulcrum thoris, epulaq; ante ora parata

Regisq; luxu: Furiarum maxima iuxta

Accubat, et manibus prohibet contingere mensas,

Exurgitq; facem attollens, atq; intonat ore,

At Homerus lib. λ. Odyss. non à Furijs terreti ait Tantalum apud inferos, sed perpetua siti vexari, & in aqua esse perpetuò, quæ usq; ad mentum assurgit: sed quoties labris attingere conatur, illa statim refugit: quod ipsum faciunt varia fructuum genera, quorum desiderio semper discrucietur, ut est in his:

καὶ μὲν τάνταλον ἰσθδὸν χαλεπ' ἀλγίχοντα,

ἰσθδὸν ἐν λίμνῃ, ἥ δὲ προσίπλαται γαστήρ.

εὐπτό δὲ διδάων, πείρ δ' ἔκχευεν ἰλίθου.

ἑσθ' αὖτε γὰρ κύβηδ' ὀγύρων πείρην μεταίειναι,

τῶσδ' αὖχ' ὕδωρ ἀπολίσκειτ' ἀταβροχθεῖν ἀμυρὶ δὲ ποσσὶ

γαῖα μέλαινα φάσκει, κατὰ γῆρας δὲ δαίμων.

δὲ νύρεα δ' ὑπὲρ ἰθάλα κατὰ κρηθεῖν χεῖρας πόν,

ὄχθην, καὶ ροαῖ, καὶ μολίαι ἀγλαόχρυσαι,

συκῇ τε γλυκεραὶ, καὶ ἰλαῖαι τυλιθούσαι.

τῶν δ' ὅτ' ἰδύσθ' ὀγύρων ἐπὶ χερσὶ μάσταθαι,

τὰς δ' ἀνιμὸς ῥίπῃσκει ποτὶ νύρεα σκιδέντα.

Tantalum hic & idē duros perferre labores.

Namq; erat in stagno mentum tangente, sitiūq;

Astidne urgebat: potandi at nulla facultas.

Nam quoties in aquam deflectit labra, refugit

Vnda levis toties absorpta, ac terra videtur

Sub pedibus: rursusq; leuē Deus euocat undam.

Hic sunt arbores factus: praestantia mala

Punica sunt olea sunt ficus, pomag; forma

Insignis: senis alleclant quæ cuncta palatum.

Sed quoties manibus tentat decerpere fructus,

Protinus hos & entus celeres in nubila portat.

Alij

Alij putarunt lapidem illius capiti imminere, qui quoties bibere conaretur, toties illius caput percuteret: atq; saxum Tantalum supplicium ita esse scripsit Cicero lib. 4. Tusc. disput. cui miseriz, ægritudini scilicet, proximus est is, qui appropinquans aliquod malū meruit, exanimatusq; pendet animi: quam vim significantes mali, poetæ impedere apud inferos saxum Tantalum faciunt ob scelera, animiq; impotentia, & superbiloquentiam. Euripides in Oreste nullo in loco ob timorē posse Tantalum consistere scribit, cum saxum illi perpetuò immineat: quam pœnam illum pati inquit ob immoderatam linguæ petulantiam & dicacitatem, ut est in his:

ἔκ τιν' ἔδιν δ' ἄνδρ' (ὥς δ' ἐπ' αἶν' ἵππος)
 ἔδιν πάθος, ἔδιν συμφορὰ θεήλατος,
 ἥς ἔκ' αὖτ' ἄρα τ' ἄχθετ' ἀνθρώπων φύσις.
 ὁ γὰρ μαχάριος (κ' ἔκ' ὀνείδιζω τύχας)
 αἰὼς πεφυκώς (ὥς λέγουσι) τὰνταλος,
 κορυφῆς ὅπερ ἱέμεντα δ' ἐμείνων πίττον,
 αἶρι ποταμῷ, καὶ τίν' τάντ' ἰδὲ δίκην.
 ὥς μὲν λέγουσιν, ὅτι θεοῖς, ἀνθρώπων ὦν,
 καὶ τὸς περὶ ζῆς ἀξίωμ' ἔχων ἴσον,
 ἀκόλαστον ἴσθ' γλῶσσας, αἰχίσλιν ὕσσον.

*Nel tam graue est, laboriosum tam nihil,
 AErumna nulla, vel Desira incommodum,
 Quod non Virum natura mox suscepit.
 Olim beatus ille (nec fortunam ei
 Obijcio) natus (ut ferunt) Ioue Tantalus,
 Saxum timens sibi imminet quod Vertici:
 Pœnam hanc luit, quod peruolat per aera,
 Causa est, ut ferunt, quod uir cum foret,
 Mensæ Deorumq; affideret, improba
 Lingua fuit usus: quod viro turpissimum est.*

Tibullus autem in lib. 1. videtur id tantum datum fuisse Tantalum supplicium existimasse, quod esset in aqua, perpetuāq; fuit cruciaretur, ut patet in his:

*Tantalus est illic, ex circum stagna, sed acri
 Iam iam poturo deserit unda sitim.*

Atque Ouidius illud supplicium Tantalum irrogatum inquit ob loquacitatem, quia secreta Deorum mortalibus diuulgauerit, ut patet in his:

*Quarit aquas in aqua, & poma fugacia captat
Tantalus. hoc illi garrula lingua dedit.*

Alij ob raptam ab Ioue Æginam Asopo patri indicatam eam
pœnam subiisse Tantalum fabulantur, quod alij Sisypho tri-
buerunt. Verùm Corn. Gallus poeta præstantissimus luculen-
tis carminibus rem totam complexus fuit, quòd ob immode-
ratam lingue licentiam scilicet Tantalus ad inferos fuit detru-
sus, quòd ibi perpetua fame ac siti premebatur, quòd lingua
est intra certos clathros viro prudenti coercenda, quæ si tacen-
da patefecerit, perpetuas calamitates loquacibus parit in po-
sterum. sic enim inquit;

οὗτος ἔπειν μακάριστι σιωπῆσιος, οὗτος δ' ἰνδυνῶ
παλάκι νικταρεῖν πλησάμενος πόματος,
νῦν λιβάδος θνητῆς ἰμείρεται· ἡ φθοιρὴ δὲ
κράσις, αἰὲν χέλευσις ἰταπνοσίρη.

ἦν δὲ λίγχι τὸ πόρισμα, καὶ ἔργια μάνθανε σιγῆς.
οἱ γὰρ πρὸς πᾶσι ταῦτα καλὰ δόμοισιν.

Qui satur ante fuit felix conuiuia Deorum

Nectare, qua superis pocula nota Deis:

Nunc cupit humanas epulas: sed semper ab ore

Vnda fugit. medijs stat sitibundus aquis.

Vnda, bibe, affatur, ac discito iura silenti,

Conuenit ista pati lingua proterua quibus.

Alij, inter quos fuit Zezes, Didymusq;, putarunt hanc pœnam
irrogatam Tantalo, quia nectar & ambrosiam suis æqualibus
impertiuerit; vt ait Pindarus in his carminibus:

μὲν τριῶν τί τινος τὸν

πῶτον, ἀθανάτων ὅτι κλέψας

ἀλίκισι συμπότοις

νίκταρ ἀμβροσίαν τε δῶκεν.

Possit tres quartum

Laborem, immortalium quòd furatus

Coataneis conuiuiis

Nectar ambrosiamq;, dedit.

Hic filium habuit Broteam, Pelopem, atque Nioben. Bascylū,
*quod uxorem habuit Anthemoisiam Lyci filiam. & de fabu-
lolis quidem hæcenus.

¶ Tantalum Iouis & Plutus filium quidā dixerunt, alij Plotę
nymphæ, alij Æthonis, non ea quidam de causa, sicuti putarūt
qui-

quidā, quia plures fuerint Tantalī: sed quia alij alia ratione fabulam eandem interpretantur, cum omnes tamen ad vnum atque eundem finem tendant. nam cur Iouis est filius? quia Tantalus vir rerum diuinarum atque naturalium peritissimus fuisse creditus est, quæ cognitio non contingit cuius, ut senserunt Pythagorici, sed illis tantum, quorū animæ è Iouis sphaera præcipuè in hæc corpora euocatæ fuissent, aut qui Iouem haberent in suo horoscopo dominātem, cuius vis ut opulentiam, ita sapientiam subministrat in natiuitatibus. Verum cum illa ætherea superna regio ignea credita sit ab Anaxagora & Empedocle, non fuit absurdum Tantalum Æthonis filium existimari, ardentis scilicet & igniti ætheris. Hic accepisse Deos in conuiuium dicitur, atque Pelopem illis epulandum apposuisse, cuius Ceres humerum comedit: quod quid aliud significat, quam perpetuas calamitates, quæ ferendæ sunt hominibus bonis atque sapientibus, dum rebus diuinis sunt intenti? nam vel filij, vel carissima sunt relinquenda, ut diuina sectemur. Est enim rerum humanarum felicitas ad sceleratos multo magis, quam ad viros bonos propensa: nam cui multa occurrant difficilia, ille vel Dei est existimandus amicus si æquo animo ferat, vel certè breui futurus est, qui per hæc incōmoda virorum bonorum constantiam & animi magnitudinem exercet. Hic cum diuissimus esset, adeo rerum diuinarum cognitioni fuit intēsus, ut diuitijs posthabitis omnes voluptates corporis contempserit: quare dictus fuit à nonnullis in maxima omnium voluptatum copia ab imminente saxo deterritus, quò minus illis perfrueretur. Hic nectar & ambrosiam hominibus impertiuit, quia fuit rerum cœlestium suauissimæ atque subtilissimæ cognitionis inuentor: nam nullum nectar iucundius est quam Dei cognitio. Quod erat igitur saxum illius ceruici assidue imminens? assiduus labor & studium quod rebus cognoscendis tribuitur, quæ animi cura cum nos reuocet à voluptatibus corporis, dicta est à stultis vna Furiarum, eaque maxima ab epulis præsentibus deterrere: abundabat enim voluptatum copia ob diuitias, at non fruebatur ob animi sollicitudinem.

Alij tamen ad auaros ad liberalitatem reuocandos hanc fabulam detorquent, qui dicunt opulentos Iouis filios dici propter diuitias: eosdemq; condemnatos perpetuæ sitis, quia nulla sit vel in maxima copia diuitiarum satietas: quippe cum il-

larum desiderium cum copia crescat. quare ita inquit Horatius de quodam auaro in primo Sermonum:

*Tantalus à labris sitiens fugientia captat
Flumina: quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur.*

At Cicero, ut patuit ex superius recitatis, curas & timores inanes videtur putasse è mentibus hominum per hanc fabulā expellendos, quod etiam sensit Lucretius in his carminibus:

*Nec miser impendens magnum timet acre saxum
Tantalus (ut perhibent) cassa formidine torpens:
Sed magis in vita Diuum metus urget inanis
Mortales, casumq; timent, quem cuiq; ferat fors.*

Et profectò nullus timor viro sapienti cōuenit, nisi offendendæ diuinæ bonitatis, cum potius per reuerentiam, ac beneuolentiam Deus ut pater & bonorum omnium autor sit colendus, quàm timendus ut horribilis & ferox. Alij putarunt linguæ procacitatē nos admoneri per hanc fabulam esse cohibendam, alij ad reuocandos ab omni improbitate & crudelitate homines, cum scelerū omnium grauissimus deniq; vindex sit Deus. Alij crediderunt significari per hanc fabulam profanis & impuris hominibus religionis arcana non esse detegenda: quoniam apud profanum vulgus eadem est harum rerum, quæ etiam ciborū ratio: qui alios pro valetudine, ac viribus stomachi nutriunt, alios interimunt, aut impellunt in grauiorem morbum. Nam ut quisq; est vir bonus, ita in bonam partem rerum sacrarum cognitionem accipit. nunc de Tityo dicatur.

De Tityo.

CAP. XIX.

TITYVS quoq; propter improbitatem, temerariamq; libidinē, non leue supplicium apud inferos pati dictus est. Hic fuit Iouis & Elaræ Orchomeni filius, ut scripsit Apol. lib. i. & Apollod. lib. i. Bibliothecæ. Fabulantur Latonam ab hoc de stupro interpellatam fuisse, quare sagittis dicitur ab Apolline fuisse cæsus, ut in his testatur Apollonius Rhodius:

*ἰναχὶ δὲ πτόλων φοῖβος οἵσειων ἰτὶ τυκτο
βέπαιε, ὑπὸ πτολῶς, ἐλὼ ἐρύοντα χαλκίῃσιν
μητρίσθ' ἀρσάλλειος τετυόν μετ' ἀνδρὶ ἔτακ' ἔγχε
δὲ τ' ἐλάρῃ, ἔρι-φο δὲ καὶ ἄ-φ' ἰλοχέυστο γαῖα.
Hic inerat Phæbus puer, ac petiit ille sagittis*

in-